

Terra d'arqueologia (Pàgines 2 i 3)

En el 70è aniversari de la primera excavació a les coves del Toll, Mojà acull les Jornades de la Catalunya Central

SEBASTIÀ RENOM

Divuit intervencions en dos anys al Moianès

Mojà ha acollit, entre divendres i dissabte, la setena edició de les Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. S'hi han presentat els resultats de les diferents intervencions que s'han fet entre

els anys 2022 i 2023 a tota la demarcació. En total s'han concedit 448 permisos, dels quals 18 han estat per intervencions al Moianès. Les jornades també han inclòs visites a les coves del Toll i de

les Teixoneres, coincidint amb el 70è aniversari de la primera excavació. Mojà també ha començat a treballar en la recuperació de trinxeres de la Guerra Civil espanyola.

(Pàgines 4 i 5)

Carlos Lupiáñez, de Sant Quirze Safaja: "Mai havia pensat arribar a ser alcalde"

(Pàgina 7)

Esclata a Castellcir el malestar entre caminadors i propietaris pel pas per camins rurals

(Pàgina 8)

SEBASTIÀ RENOM

L'estiu d'explosió dels Miops

El grup de versions, format per joves que són amics i alumnes de Conservatori, ha fet més de 20 concerts, sobretot en festes majors. S'ho passen bé a sobre l'escenari i ho saben transmetre.

(Pàgina 9)

LAURA MORELL

Tanca el mític molí de Cal Manons

Subministrador durant dècades de pinso i productes agrícoles, i en l'última etapa més agrobotiga, Cal Manons ha tancat. Era dels últims negocis centenaris que quedaven al Moianès.

Durant dos dies, divendres i dissabte, Mojà ha estat l'epicentre de l'arqueologia de la Catalunya Central. S'hi ha celebrat la setena

edició d'unes jornades que volen posar de manifest la feina que es fa a les excavacions. Mojà també ha recuperat una trinxera.

Jornades d'arqueologia per mostrar el bon nivell d'activitat

Entre 2022 i 2023 s'han donat 448 d'intervencions a la Catalunya central

Mojà

Jordi Gibert

Mojà ha acollit aquest cap de setmana la setena edició de les Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Unes 200 persones, entre professionals i veïns, van passar entre divendres i dissabte per l'Espai Cultural Les Faixes per escoltar les diferents ponències sobre les excavacions arqueològiques fetes a les comarques centrals entre els anys 2022 i 2023. Els serveis territorials de Cultura volien mostrar el bon estat de salut del sector, tenint en compte que en els últims anys les intervencions arqueològiques han anat en augment.

Durant el 2022 i 2023 s'han donat permisos per a un total de 448 intervencions arqueològiques i paleontològiques. Bona part són actuacions preventives o d'urgència vinculades a obres, però també n'hi ha de relacionades amb projectes de recerca que any rere any treballen en diferents jaciments arqueològics com les Coves del Toll. Osona i el Lluçanès són les comarques que en aquest període han aplegat més intervencions, amb un total de 161. Van seguides del Bages amb 94, l'Anoia amb 91, el Solsonès amb 32

Osona i el Lluçanès són les comarques amb més intervencions

A la cova de la Teixonera s'han localitzat restes humanes neandertals

i finalment el Moianès amb 18. Un dels jaciments que ha donat més novetats els últims anys són les Coves del Toll de Mojà. Per aquest motiu, i aprofitant que la capital del Moianès era la seu del certamen, es va dedicar el primer dia al jaciment i a la prehistòria.

Una ponència marc de l'investigador Julià Maroto sobre els Neandertals va inaugurar les jornades. Tot seguit, es va fer una taula rodona amb diferents arqueòlegs que han treballat en jaciments prehistòrics del Moianès, com en Jordi Rossell, actual director de les excavacions arqueològiques al Toll i la Teixonera i Jordi

Nadal, director de les excavacions a La Balma del Gai de Sant Quirze Safaja.

A la tarda de divendres l'activitat es va traslladar al mateix jaciment, on l'equip d'arqueòlegs de les excavacions i els tècnics del Parc van fer un seguit de visites guiades. Dividits en dos grups van donar a conèixer *in situ* els resultats de les excavacions arqueològiques a la cova de la Teixonera, on s'han localitzat restes humanes de neandertals en les últimes campanyes. Un segon grup feia una visita introductòria on es repassava tota la informació que s'ha pogut descobrir dels assentaments prehistòrics de les Coves del Toll durant 70 anys d'excavacions i es feia també una explicació de la geologia de les coves.

Les visites es van allargar fins a les 7 de la tarda i es va tancar el primer dia amb una tertúlia en què tots els assistents podien compartir impressions sobre el contingut de les diferents ponències explicades al llarg del dia. Una oportunitat perquè els arqueòlegs intercanviessin coneixements i a la vegada els aficionats a la història poguessin resoldre dubtes amb els investigadors que han treballat al mateix jaciment.

A dalt, la sessió inaugural de les jornades. A les fotos de sota, detalls de les visites que es van fer

Amb aquestes visites es va poder estrenar una nova passarel·la a la cova del Toll. Coincidint amb les Jornades, els Serveis Territorials de Cultura han fet una inversió per recondicar l'espai on està previst continuar les excavacions arqueològiques a la Cova del Toll els pròxims anys. D'aquesta manera els

treballs es podran compaginar amb les visites guiades que solen organitzar des del Parc Prehistòric. L'actuació s'ha centrat en la substitució de la barana prèvia per a la instal·lació d'una nova estructura de fusta que compta amb diverses portes d'accés als recintes de l'excavació arqueològica.

Ja fa 70 anys de la primera excavació a la Cova del Toll

Un grup de veïns van treballar per obrir l'entrada actual

Mojà

J.G.

Les Jornades també van servir per commemorar la primera excavació a les Coves del Toll, l'any 1954. Feta per veïns del poble, tenia com a objectiu crear un accés per poder entrar a la cova. Divendres van ser

presentes a la inauguració del certamen Pere Quinta i Josep Maria Terradelles, de 91 i 86 anys respectivament, dues de les persones que van fer aquella primera excavació per obrir l'entrada actual de la cova, que amb el pas dels mil·lennis havia quedat tapada pels sediments.

Dos anys abans, Francesc Rovira i la seva mare, Sofia Luitz, van aconseguir entrar a la cova i extreure'n un gran recipient de ceràmica que no hauria d'haver entrat per un altre accés més gran.

Quinta i Terradelles explicaven que diferents joves del poble van agafar amb afició el repte

d'obrir un accés a la cova. Hi dedicaven hores lliures després de treballar per poder aconseguir aquest objectiu. Ells van "treure la primera pedra" i al llarg de 70 anys l'han succeït un seguit d'excavacions amb metodologia arqueològica que han ajudat a situar Mojà entre els pobles amb els jaciments arqueològics prehistòrics més rellevants d'Europa.

TROBALLE RELLEVANTS

Tots dos es mostraven satisfets de poder formar part d'aquesta història. S'alegren

que després de tants d'excavacions els últims anys s'hagin fet troballes tan rellevants com ara les restes neandertals i que les coves s'hagin convertit en un espai visitable.

Per commemorar aquest aniversari el Museu de Mojà ha recuperat i actualitzat una exposició commemorativa del 50è aniversari que es podrà veure fins al 18 de desembre.

A més a més, les celebracions s'encadenen pel que fa al patrimoni moianès, perquè l'any que ve serà el mateix Museu de Mojà qui celebri el 90è aniversari.

SEBASTIÀ RENOM

S'han presentat els resultats del Castell de Calders i Sant Julià d'Uixols

resultats de les excavacions arqueològiques com la del Castell de Calders. D'altres compaginaven el treball d'excavació amb la feina de restauració, com és el cas del projecte impulsat els últims anys a l'Església de Sant Julià d'Uixols de Castellterçol, on s'han restaurat unes pintures murals del segle XIX. A les jornades també s'hi van presentar estudis històrics, com el de Castellnou de la Plana (Mojà), un castell de propietat privada que és Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

D'altres comarques es van destacar les intervencions fetes al Pla de Santa Caterina de Manresa, on s'ha localitzat un antic convent medieval o la troballa d'un celler medieval al jaciment de l'Esquerda de Roda de Ter.

Durant la jornada es va constatar el bon estat de salut de la recerca a les comarques centrals i a tot el país. Jordi Rossell, director de les excavacions arqueològiques a les Coves del Toll i membre de l'IPHES explicava que "a escala internacional la feina feta pels arqueòlegs catalans els últims anys té molt bona consideració. En aquestes jornades podem veure que estem al capdavant en l'ús de les tècniques més punteres". Qui també es mostren satisfets de poder acollir aquesta jornada eren els tècnics del Parc Prehistòric de les Coves del Toll, que van participar en l'organització conjuntament amb els serveis territorials. La directora Marta Fàbrega deia: "Estem contents de poder acollir un esdeveniment que ja volíem fer fa uns anys, però que la pandèmia de la covid-19 ens va forçar a ajornar-lo."

SERVEIS TERRITORIALS DE CULTURA

a les Coves del Toll i de la Teixonera

Dissabte es va dedicar a un seguit de ponències sobre una selecció de les intervencions arqueològiques de la Catalunya Central que han rebut permisos entre els anys 2022 i 2023. Van tenir un pes especialment destacat els projectes fets al Moianès. Algunes de les comunicacions se centraven en els

JORDI GIBERT

Alguns dels elements bèl·lics trobats en la primera intervenció a la trinxera

Intervenien en una trinxera de la Guerra Civil, al camí de les coves

La Generalitat i la Diputació hi han destinat 7.000 euros

Mojà

J.G. A les Jornades d'Arqueologia d'aquest cap de setmana a Mojà també es van presentar els primers resultats del projecte de memòria històrica impulsat per l'Ajuntament de Mojà. L'11 de setembre passat es va fer una primera excavació arqueològica a una trinxera de la Guerra Civil. Un equip d'arqueòlegs va dur a terme una setmana de treballs en una trinxera de 25 metres de longitud amb un niu de metralladora. Precisament, aquesta rasa militar es troba al camí del parc arqueològic de les Coves del Toll.

Aquesta és una de les nombroses trinxeres documentades al poble

Es va fer al tram final del conflicte bèl·lic per defensar la retirada

relacionades amb els enfrontaments bèl·lics en el transcurs de la Guerra Civil espanyola. Es van fer al tram final del conflicte per defensar la retirada dels republicans cap a la frontera francesa.

Aquesta primera intervenció ha permès localitzar elements que confirmen que a Mojà es va entrar en conflicte durant aquesta retirada de les tropes republicanes l'any 1939.

La primera intervenció

ha rebut una subvenció de la Diputació de Barcelona de més de 4.000 euros per activitats en matèria de memòria democràtica que permetrà finançar l'excavació arqueològica de la trinxera. Hi ha una segona aportació de gairebé 3.000 euros del Departament de Justícia, Drets i Memòria de la Generalitat per a projectes d'activitats commemoratives, de recerca i de difusió de la memòria democràtica que permetrà implantar la senyalització interpretativa de l'espai en un futur pròxim.

L'Ajuntament de Mojà, com el Consell Comarcal del Moianès, tenen previst potenciar els treballs de memòria històrica vinculats tant a la Segona República com a la Guerra Civil.

La Programació

QUART TRIMESTRE - 2024

10 NOV
18:00H

Les Faixes

LES AVENTURES DEL LLGÓ VERGONYÓS

'Espectacle de teatre infantil de 'El Pot Petit'

Preu: 3€

1 DES
19:00H

Les Faixes

LADY PANDA

Circ, dansa i música en directe.

Preu: 3€

22 DES
19:00H

Les Faixes

CONCERT DE NADAL DE L'ORQUESTRA DE CAMBRA DEL MOIANÈS

Preu: 3€

6 GEN
18:00H

Les Faixes

CONCERT DE REIS AMB SWING ENGINE ORCHESTRA

Preu: 3€

Totes les entrades es poden adquirir a través d'entrapolis.cat.

Carlos Lupiáñez ha rellevat Sonsoles Letang a l'alcaldia de Sant Quirze Safaja, on governa ISQSCP (PSC) amb quatre dels set

regidors. En aquesta entrevista, repassa l'aterratge al càrrec i reptes, com ara la pacificació de la carretera que travessa el poble.

“Una carretera més segura ens permetrà construir el nucli urbà que ara no tenim”

Entrevista a Carlos Lupiáñez (PSC), alcalde de Sant Quirze Safaja

Sant Quirze Safaja

Roger Rams

Carlos Lupiáñez és el nou alcalde de Sant Quirze Safaja (PSC), després de la dimissió de l'alcaldessa Sonsoles Letang. La fins ara cap de consistori ha estat nomenada directora general de Canvi Climàtic al govern de la Generalitat.

Com aterra al món de la política?

Soc osteòpata de professió, i fill de Mollet del Vallès, però fa 19 anys que visc a Sant Quirze. Vaig arribar-hi perquè la meva dona va muntar la farmàcia del

poble. A la política hi vaig aterrar gairebé de casualitat, en un dinar després de les eleccions de l'any 2019. Li vaig comunicar a la Sonsoles la voluntat d'integrar-me al seu equip, i així ho vaig fer.

En algun moment havia pensat en la possibilitat d'arribar a ser alcalde?

No, mai. He treballat durant molts anys pel poble en diversos àmbits, i he estat regidor, però mai havia contemplat aquest escenari, m'ha arribat de manera circumstancial. Era el segon de la llista i amb la marxa de la Sonsoles sabia que em

tocava.

Com afronta el repte?

Amb responsabilitat. Volem acabar la legislatura amb el mateix equip amb qui treballem des de la victòria a les eleccions de l'any passat. Per mi està sent tot un repte. Vinc de treballar en l'àmbit privat, i trobo que l'administració és molt lenta. Aquest és un dels aspectes que hauríem de millorar entre totes les institucions.

Si Letang continua en el seu càrrec a la Generalitat quan arribin les properes eleccions municipals, es planteja seguir?

Ara mateix no ho sé. Com

Lupiáñez, a l'ajuntament de Sant Quirze Safaja

ja he dit, no tenia pretensions de ser alcalde. A més a més, en un poble petit com el nostre, la gent vota a una

“Mai no m'havia plantejat l'alcaldia. M'ha arribat de manera circumstancial”

persona i nosaltres no representem cap ideal polític, som un grup de gent que treballem per Sant Quirze. Ara per ara m'estic adaptant. Tampoc descarto res, no sé quina serà la situació l'any 2027.

Pel que fa l'acció de govern, quins projectes volen dur a terme en el que queda de mandat?

D'entrada, continuar tots els que tenim en marxa, seguirem una línia continuïsta. Vetllarem per les coses ja engegades i d'altres que haurem d'abordar en els temps que venen.

Pot concretar de quins projectes es tracta?

La pacificació de la carretera que travessa el municipi és un dels principals reptes que tenim al davant. Ens permetrà construir el nou nucli urbà que hem plantejat, ja que Sant Quirze és un municipi molt disseminat i ara mateix no en té. En aquest sentit, treballem per tenir una carretera més segura a la travessia. A part, per tal de crear aquest nucli hem adquirit un edifici on preveiem construir fins a vuit habitatges de lloguer social per a joves, i un pàrquing que fins ara servia de

8, 9 i 10 de novembre

OLÓ DE LLETRES 2024

“Mitologia catalana”

DIVENDRES 8 DE NOVENBRE

20 h. **Inauguració d'Oló de lletres** amb Joan-Lluís Lluís i la xerrada Foc, llengua i ficció. *Una aventura dels orígens* (orígens mitològics de les llengües i la literatura). Brindis amb vins locals (amb DO Pla de Bages). Venda de llibres amb Cal Cisteller de Navàs.

DISSABTE 9 DE NOVENBRE

10 h. **Caminada literària** amb Carme Carrera i Marta Julià (passejada i taller literari infantil i juvenil). Col·labora: Moviment Júnior.

10 h. **Caminada literària** amb Miracle Sala i altres (passejada i taller literari adults). Col·labora: CEO.

12 h. **Mitologia del vi**. Els mites del vi i tast al Celler Sant Miquel d'Oló (al final de la caminada). Preu: 10 €. Es recomana inscripció.

17 h. **Taller de lectura i proposta plàstica: “L'Agus i els monstres Bitmax & CO i Copons & Fortuny visiten les llibreries”**. Públic infantil i familiar.

Paradeta de llibres per a la canalla, de 16 a 19h a càrrec

d'El Petit Tresor de Vic.

Paradeta de llibres del grup Qwerty, a la mateixa hora.

17 h. **Criatures fantàstiques a la literatura catalana** (presentació de mites i lectura de fragments literaris en veu alta). Amb Grup Escènic d'Oló i Virgínia Palomo.

19 h. **Presentacions “Ilampec”**. Pluja de presentacions de llibres km 0 (autors de l'entorn). Col·labora: Ràdio 010.

20 h. **Sopar popular i vins locals**, a la plaça Catalunya. Amb el Moviment Júnior.

22 h. **Concert de SERGI CARBONELL**. Preu: 15 €.

DIUMENGE 10 DE NOVENBRE

11 h. **Presentació del llibre Mitologia dels Països Catalans** de Daniel Rangil i Laia Baldevey. Amb Cristòfol Jiménez.

12 h. **Col·loqui sobre literatura i mitologia catalana de mar i muntanya**. Amb els autors, Pep Coll i Miquel Martín i Serra. Venda de llibres amb Cal Cisteller de Navàs.

17 h. **“El comte Arnau, vida i mort abans del mite”**, a partir del text de Josep M. de Sagarra. Cafè i teatre. Amb Grup Escènic d'Oló.

Totes les activitats es realitzaran a l'Espai Hemalosa (pl. Catalunya / Santa Maria d'Oló)

Adoptar és l'alternativa que ens beneficia a tots

Cada 18 minuts es recull un animal abandonat a Catalunya

Necessitem persones que els vulguin donar una segona oportunitat. T'atreveixes?

Si estàs pensant en compartir la teva vida amb un animal i estàs disposat a dedicar el temps i els esforços necessaris, la resposta és l'adopció. Visita'ns i t'ajudarem a trobar el gos o gat que més s'adapta al teu estil de vida.

caniausa.cat

Amb la col·laboració de:

SEBASTIÀ RENOM

Puja un 15% el volum de turistes d'estiu al Moianès

Més de 2.600 persones van visitar la comarca entre juliol i agost

Moia

EL 9 NOU

Un total de 2.615 turistes van visitar el Moianès entre els mesos de juliol i agost, segons dades del Laboratori de Turisme (LABturisme) de la Diputació de Barcelona. Aquesta xifra suposa un increment (+14,8%) respecte a l'estiu anterior, sobretot per un fort augment del turisme durant el mes de juliol (+28,7%) i en els establiments de turisme rural (+34,0%).

El nombre de pernотacions creix, tot i que en menor mesura (+9,6%), i aquest increment torna a desta-

car durant el mes de juliol (+18,5%) i en el turisme rural (+27,6%). L'estada mitjana se situa en quatre nits.

El turista del Moianès és fonamentalment domèstic, ja que el 81,4% dels turistes i el 86,8% de les pernотacions provenen d'aquest mercat. L'estada mitjana del turisme domèstic (4,2 nits) també és superior a la del turisme estranger (2,8 nits).

El nombre de places obertes al Moianès durant l'estiu de 2024 és força estable amb el del 2023 a nivell global. Hi ha una baixada del 8,8% pel que fa a les places en establiments hotelers i un increment del +3,0% en el

turisme rural. L'ocupació de places obertes és inferior en establiments hotelers (-4,6%) i s'incrementa en el turisme rural (+11,0 punts percentuals).

Les habitacions dobles en establiments hotelers del Moianès a l'estiu tenen un preu mitjà de comercialització el 6,3% superior a les de l'estiu anterior i les habitacions dobles del turisme rural també incrementen el preu, el 4,4%. En canvi, les cases de turisme rural que es lloguen completes a la comarca han abaixat el preu un 13% de mitjana, segons les dades publicades per la Diputació de Barcelona.

“El poble estava dividit entre la gent de tot l'any i els estiuejants, però ara ja no”

magatzem. Si els nous projectes els ubiquem en aquest espai, estarem formant un punt de trobada.

L'accés a un habitatge de lloguer és un problema a Sant Quirze?

Sí, crec que és un problema global. El que ens estem trobant en els darrers temps és que ens afecta la pressió del mercat immobiliari que pateixen zones properes com el Vallès. La manca d'oferta i els preus desorbitats fan que molta gent es plantegi venir a municipis del Moianès, i això es veu reflectit en els preus.

Per tant, el creixement de població també serà un repte?

Fins ara el poble estava dividit entre la gent que hi vivia tot l'any i les segones residències, i ara això s'ha invertit, molts estiuejants son veïns fixos. En els darrers 20 anys s'ha multiplicat per tres la població. Aquests canvis provoquen que molts joves es vegin forçats a marxar de Sant Quirze per manca d'habitatge, una dinàmica que volem revertir amb els habitatges de lloguer social. Si els joves es queden i viuen al centre, torna la vida al poble.

“Ens afecta la pressió immobiliària de zones properes com el Vallès”

Una problemàtica dels darrers anys, aquí i a molts pobles, ha estat legalitzar les urbanitzacions. A quin punt passen?

Al nostre terme municipal hi tenim un total de cinc urbanitzacions, tres de les quals amb dèficits urbanístics. En algunes no hi ha il·luminació als carrers, no tenen xarxa de clavegueram, aboquen les aigües residuals al medi natural... Ja fa temps que hi treballem, però volem enllestir els permisos per tal que les que no estan recepcionades, i per tant tenen aquests dèficits, els resolguin. Això passa per legalitzar i posar-nos al dia.

Altres reptes?

Un dels aspectes que més ens ha amoïnat en els darrers temps és la sequera. Hem de ser conscients de la situació que tenim, a Sant Quirze i al Moianès. Ja hem aconseguit aprofundir més en els pous, i estem mirant de cercar nous punts on fer-n'hi més. De moment amb el suport de l'ACA hem aconseguit portar camions cisterna i tenir recursos per a prospeccions. L'ajut dels particulars, que en molts casos disposen de pou propi, serà clau.

SQS
EL POBLE QUE VOLS VIURE

Vine i gaudeix del comerç de

Sant Quirze Safaja

www.sqs.cat   @ aj.santquirzesafaja

CONSELL COMARCAL DEL MOIANÈS

El Consorci del Moianès premi Reempresa 2024

El Consorci per a la Promoció dels municipis del Moianès ha rebut el premi Reempresa, que l'acredita com un dels punts locals amb major nombre de casos d'èxit en el marc d'aquest programa impulsat per la Diputació de Barcelona i CECOT.

El gerent de Serveis de Promoció Econòmica i Ocupació de la Diputació de Barcelona, Roger Pumares; el secretari general de la patronal Cecot, Oriol Alba; i el director de la Fundació Privada per a la promoció de l'Autoocupació de Catalunya, Guillem Arís, han lliurat els guardons aquest dimecres, 23 d'octubre, durant un acte de reconeixement en el marc del saló Bizbarcelona.

El Consorci del Moianès ha estat premiat per Reempresa 2024, reconeixent-lo com un dels punts locals amb més èxits en la transmissió de negocis. En total, ha facilitat la transmissió de 15 empreses, ajudant a mantenir l'activitat empresarial i salvaguardar llocs de treball al territori. Aquest reconeixement subratlla el compromís del Consorci amb el desenvolupament sostenible i el suport a la continuïtat de negocis arrelats i viables en el Moianès.

Reempresa és un programa amb un Marketplace que facilita la transmissió d'empreses en funcionament per part d'empresaris que desitgen cedir la seva empresa a persones reemprenedores o empreses que volen adquirir-les i fer-les créixer. Durant els 12 anys que porta en marxa el projecte, els 34 punts locals Reempresa han completat la transmissió de 2.319 negocis, que suposen 5.889 llocs de treball salvats amb una inversió induïda de 114,3 milions d'euros, i s'han atès un total de 9.875 persones reemprenedores i 5.135 cedents. Només el 2023 ja es van assolir 375 casos d'èxit, més del doble que l'any anterior.

El perfil de les empreses cedides

Entre els negocis transmesos, un terç (33%) es tracta restauració-hostaleria, seguits per comerços (20%), serveis (27%), indústria (14%) i el sector agropecuari amb un 6%.

Nou conveni de col·laboració entre el consorci del Moianès i la nau espai de treball

El Consorci del Moianès ha signat un conveni de col·laboració amb La Nau Espai de Treball, de Castellterçol, per impulsar l'emprenedoria a la comarca. Aquest acord permetrà a les persones emprenedores accedir a un espai de coworking amb suport tècnic i assessorament personalitzat, fomentant el networking i facilitant informació sobre ajuts i subvencions, entre d'altres.

Amb aquest conveni, es busca crear un entorn favorable per al desenvolupament de nous projectes empresarials, reforçant el compromís del Consorci del Moianès amb la dinamització econòmica del territori.

MÉS INFORMACIÓ

www.ccmoianes.cat
www.moianesturisme.cat
 Tel. 93 830 14 18
 Instagram: @moianesturisme

OBRES A LA CARRETERA C-59. EN QUIN PUNT ESTEM?

El passat 3 d'octubre de 2024, l'equip tècnic del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica va convocar una reunió adreçada als representants polítics i tècnics dels ajuntaments i comarques afectades per explicar l'estat d'execució dels projectes i obres de la carretera C-59.

Per un costat, van exposar totes les actuacions previstes al tram entre Moia i Sant Feliu de Codines, que si bé d'entrada només incloïa una inversió de 1,5 M€, s'ha acabat amb un compromís d'inversió de fins a 10,4 M€ per part del Departament, distribuït entre 4 projectes. Les noves actuacions pactades són fruit d'un procés de treball conjunt entre el Departament, les administracions locals, la plataforma C-59 Segura i el Fanal.

1. Obres en execució (6,4 M€)

Obres que es van iniciar el maig del 2023 i que gairebé ja estan enllestides, a falta dels últims treballs de senyalització, abalisament i sistemes de contenció i la intersecció del polígon industrial "El Prat" a Moia. S'han fet millores de rehabilitació del ferm i de les cunetes transitables en una part de la carretera, s'han construït nous apartadors per a parades d'autobusos i un pas inferior de fauna, s'han condicionat obres de drenatge transversals com a passos de fauna, i s'han millorat els accessos del polígon industrial del Vapor.

2. Projecte modificat (1,8 M€)

Projecte aprovat definitivament el 27 de setembre de 2024 i pendent de l'Informe d'Impacte Ambiental (previst per aquest octubre).

3. Mesures correctores d'impacte ambiental (previsió 2 M€)

Actualment, s'està redactant un tercer estudi que inclou les prescripcions de l'Informe d'Impacte Ambiental. Les actuacions més importants que inclou són la construcció d'un nou pas de fauna per a grans mamífers a la zona de la Font del Pontarró (Castellterçol), la col·locació d'una tanca cinegètica que condueixi els animals cap als passos de fauna habituals, l'ampliació de la secció transversal i adaptació com a pas de fauna per a grans mamífers i estructura existent sobre la riera de Castellnou (Moia), o

A partir de les demandes dels actors de la comarca, es va modificar el projecte inicial, i incloure noves actuacions. Tan bon punt s'hagi aprovat l'Informe d'Impacte Ambiental, el Departament executarà les obres, que inclouen mesures correctores per l'afectació a la planta Salvia valentina, la construcció d'un tercer carril entre la intersecció amb la C-1413b i el Coll de Poses, la millora d'una corba de Sant Feliu (PK 24+160) per guanyar visibilitat, la substitució de les juntes del viaducte de la Fàbrega, la millora de la intersecció al Polígon Industrial Pla de la Costa de Sant Feliu de Codines (inclou parada d'autobús), la incorporació de quatre marquesines per a parades d'autobús a Castellterçol o la suavització de les transicions entre zones amples i zones més estretes, entre d'altres.

Per altre costat, el Departament està treballant en la redacció d'un projecte de millora de la C-59 entre Moia i Santa Maria d'Oló, amb un pressupost de 6 M€. Les principals actuacions previstes són: rehabilitació del ferm, construcció de noves cunetes transitables en les zones que sigui possible, millores de les interseccions de la urbanització de Montví de Baix i amb la BP-4313, noves parades de bus, adequació de l'entrada sud de l'Estany, adequació de barreres i renovació de la senyalització vertical. Encara no hi ha un pressupost associat d'execució de les obres. Així, entre ambdós trams de la carretera sumen una inversió de millora de la carretera de més de 16,2 M€, si bé no s'acabarà garantint que la totalitat de la via tingui una amplada adequada de circulació i reforçada per cunetes trepitjables. El Consell Comarcal del Moianès continua treballant amb el Departament i supervisant els nous projectes per aconseguir tirar endavant totes les demandes de millora de la carretera perquè sigui de conducció còmoda i segura.

noves marquesines de les parades d'autobús a Sant Quirze Safaja, entre d'altres.

4. Millora dels talussos a Sant Feliu de Codines (0,1 M€). En paral·lel a les obres de millora de la vialitat, els últims mesos el Departament ha estat millorant els talussos laterals de la C-59, al terme municipal de Sant Feliu. Actualment estan finalitzant les obres d'aquesta actuació.

El Consell Comarcal del Moianès continua desenvolupant accions en el marc del Pla de Prevenció del Consum de Drogues i l'ús problemàtic de pantalles a la comarca

1. Projecte #FemOciSegur, amb unes 1966 persones ateses

Durant els mesos de juliol, agost i setembre, es van realitzar intervencions en contextos d'oci nocturn dels deu municipis per la prevenció i reducció de riscos en el consum de drogues, la prevenció de les violències masclistes i l'gtbifòbiques, i la promoció del civisme.

Es van dur a terme els següents serveis de forma descentralitzada als 10 municipis:

Punts Liles: un total de **23 serveis** en els quals es van atendre unes **1.380 persones** en accions d'informació i sensibilització.

Servei d'informadors/es de salut: 10 serveis realitzats per una parella itinerant de professionals que in-forma principalment sobre pautes de reducció de riscos en el consum de drogues. Es van atendre unes **586 persones**.

2. Exposició: "Controles?" Amb el suport de la DIBA, amb un total de 660 participants

De l'1 al 15 d'octubre, es va comptar amb l'exposició "Controles?" que proporciona informació sobre el consum de drogues i l'ús problemàtic de pantalles i treballa els factors de protecció per prevenir les addiccions.

Es van fer un total de 32 visites guiades i també es van reservar espais de visita lliure. Hi van participar adolescents dels centres educatius de secundària de la comarca, altres joves, famílies amb infants de diverses edats, docents i professionals de diferents àmbits, entitats i càrrecs polítics. En total, van participar-hi unes 660 persones.

CONSELL COMARCAL
 EL MOIANÈS

consorci del
 Moianès

Apunta-ho a l'agenda!

Festa de Sant Martí · 10 de novembre a Granera
 Festa Viu l'Ecomuseu · 16 i 17 de novembre a Castellcir
 Fira de Nadal · 7 de desembre a Castellcir
 Fira de l'Estany · 8 de desembre a l'Estany
 Fira del tió · 15 de desembre a Moia
 Fira de productes km0 · 15 de desembre a Collsuspina

BCN+ Barcelona
 de molt més

BCN+ Paisatges
 Barcelona

Diputació
 Barcelona

@moianesturisme
www.moianesturisme.cat

A l'esquerra, un corriol amb tanca a Castellcir; a la dreta, l'assemblea anual de l'Associació de Propietaris Forestals del Moianès i la Vall de la Gavarresa, que va ser el 12 d'octubre a Oló

Esclata una controvèrsia pel pas i la catalogació de camins rurals

A Castellcir, 175 veïns han fet petició a l'Ajuntament d'un inventari que ja està en redacció

Castellcir

Jordi Gibert

Uns 175 veïns del Moianès han presentat una petició a l'Ajuntament de Castellcir perquè catalogui els camins rurals de pas públic que hi ha al terme municipal. L'objectiu és garantir-hi l'accés després que persones d'aquest grup s'hagin trobat tallats amb tanques o amb arbres corriols que utilitzaven habitualment.

Dos dels firmants, Ramon Coll i Montserrat Fernández, defensen que es tracta de senders "històrics i que haurien de ser públics. Cal

garantir-hi el pas i el lliure accés".

L'Ajuntament de Castellcir assegura, per la seva banda, que ja està treballant en un inventari de camins. El redacten tècnics contractats per la Diputació de Barcelona. L'elaboració d'aquest catàleg dona resposta a una de les peticions dels veïns, que creuen que els consistoris s'haurien d'implicar molt més en la regulació de l'accés al bosc. Dolors Marceló, una altra de les firmants, sosté que les institucions haurien d'especificar, "de la mateixa manera que indiquen els camins,

Els propietaris demanen a l'administració que també els escolti i tingui en compte

com comportar-se al medi natural. Gràcies a les noves tecnologies hi ha molta més excursionista que abans, i això ajudaria a conciliar la relació amb els propietaris".

Des del grup de signants esperen que l'inventari ajudi

a preservar els camins de Castellcir i el "dret" d'accedir-hi lliurement. Una opinió que no comparteixen els propietaris forestals. El tema es va tractar el 12 d'octubre passat a Santa Maria d'Oló, en el marc de l'assemblea anual de l'Associació de Propietaris Forestals del Moianès i la Vall de la Gavarresa.

La trobada va omplir amb un centenar de persones l'Espai Hemalosa, i la va tancar una conferència per parlar dels camins. Des de l'entitat asseguren que els projectes de catalogació impulsats per la Diputació, com el que tira endavant a Castellcir, es

fan sense comptar amb els propietaris rurals. I temen que, si els consistoris acaben aprovant els inventaris, s'expropiaran senders de propietat privada. El conferenciant, Jordi Salbanyà, advocat i membre del Consorci Forestal de Catalunya, va dir que "els encarregats de fer aquests inventaris són empreses que en treuen benefici econòmic. Quan tenen algun dubte, advoquen a un origen ancestral per justificar l'expropiació del camí".

Per tot plegat, les diferents entitats de propietaris forestals de Catalunya demanen que Ajuntaments i Diputació comptin amb ells a l'hora de fer els inventaris, reivindicant que en són part afectada. Salbanyà va insistir que els propietaris estan oberts a mantenir diàleg constant amb l'administració a fi que la problemàtica s'abordi des de totes les perspectives i de manera consensuada.

GENT DEL MOIANÈS

Joan Capdevila

La Núria Jutglar és filla de Barcelona, establerta aquests darrers anys a Castellterçol. Els seus orígens familiars cal cercar-los, però, a Olot. Va estudiar el Batxillerat artístic a l'Escola Pia i, més enllà, conservació i restauració de béns culturals. Els estudis llavors es feien a Aiguablava, Però abans d'acabar els estudis ja havia treballat en disseny gràfic i publicitat. Amb poc més de 30 anys ja va conèixer el seu marit, Jesús, que és el seu company i parella.

Va ser a través d'en Pau Alberch que va entrar en contacte amb el Claudi i van parlar de com ho podrien fer per refer les pintures de Sant Julià d'Úixols i fou llavors quan ella va entrar en contacte amb el departament corresponent de la Direcció General del Patrimoni de la Generalitat. Van visitar l'església i van acordar que aquestes pintures les havia de restaurar un professional de l'ofici, i així fou com varen començar a treballar dins de l'ermita de Sant Julià i amb l'Alba Morell, de Monistrol, van elaborar un projecte. Feta ja la bastida dins l'església, van començar a treballar a la volta de canó de l'ermita. Com que hi havia hagut moltes filtracions

Núria Jutglar

Núria Jutglar és filla de Barcelona, però establerta a Castellterçol. Restauen les pintures de l'església de Sant Julià d'Úixols

d'aigua, les pintures s'havien deteriorat de mala manera i ja es va veure que caldria una feina llarga i difícil per poder recuperar aquest patrimoni. Un cop ja havien començat a treballar van trobar les pintures subjacents a sota. Es tracta d'una pintura de mig punt de color negre i ara mateix ha quedat vista en part i permet veure un xic com eren les pintures primitives. Ha quedat clar que eren pintures policromades. Són pintures de finals del segle XIX. Ara mateix solament s'ha fet la volta de canó i caldrà observar què queda del retaule i de les capelles que hi ha al voltant de l'església i a la capella dels Dolors, que es troba a l'entrada de front. A la capella del Calvari també caldrà restaurar-les i creuen que són pintures de l'època barroca.

Cal dir que aquestes pintures són importants i la seva restauració serà una fita a recordar per tot el que representen històricament, per al poble de Castellterçol. De fet, són pintures molt importants ja que a Catalunya no són pas gaire generals a diferents indrets. Per altra banda, també resta per restaurar el cor de fusta. El que s'ha aconseguit ha estat comptar amb paletes, arquitectes i els que s'hi han interessat com l'associació de veïns que han col·laborat i col·laboren en el seguiment de les tasques que s'hi fan. Malgrat el que s'ha aconseguit econòmicament, fins ara hi ha un parell de subvencions de la Generalitat, hom creu que tot plegat encara pot durar un parell d'anys més per acabar de deixar-ho tot en el millor estat possible.

SEBASTIÀ RENOM

A dalt a l'esquerra, Lluç Rovira i, al seu costat, Pol Sosa. A sota, en el mateix ordre, Quim Balaguer i Dídac Azuaza

Ulleres que fan moure orelles

El grup de versions Miops, integrat per vuit joves amics del Moianès formats aL Conservatori, prepara la gira del 2025 després d'un estiu amb més de 20 concerts

Moia

Guillem Soler

“Ens diem Miops perquè portem ulleres.” Sovint, les coses senzilles són les que triomfen. I els vuit integrants del Moianès que formen el grup *ho han petat* els últims mesos, però esperen fer-ho encara molt més. Són un grup de música, de versions, de músics formats a Conservatori, però, sobretot, d'amics. Aquest estiu s'han consolidat amb la gira *Ja ens veurem*, en què han realitzat més de 20 concerts entre festes populars i altres de privades. Ara ja estan preparant la del 2025, que promet ser tot un èxit.

En un panorama musical català ple de grups de versions, Quim Balaguer, cantant de la banda, té clar en què es diferencien: “Tot el que sona ho fem en directe, no hi ha res pregravat.” L'adjectiu que utilitza per definir el seu directe és “orgànic”, ja que “la música, el xou i la interacció amb el públic és natural i espontània”. En una línia més bandarra, Lluç Rovira, baixista, defineix l'estil del grup com a “punk” pel seu posat atrevit i perquè saben com començaran els concerts, però mai com els acabaran.

La majoria dels membres, a causa de la seva formació musical a Conservatori,

“Tot el que sona ho fem en directe. No hi ha res pregravat”

tenien experiència prèvia en grups amateurs, però en cap projecte ferm. El primer concert sota el nom de Miops el van realitzar el 2019, però en un format molt diferent de l'actual. “Èrem només quatre, i fèiem el que podíem. Fins i tot, entre cançó i cançó, el Lluç explicava algun acudit dolent per fer temps”, recorda Balaguer entre rialles. Va ser l'estiu del 2022 quan consideren

que van viure el seu primer concert en un format semblant a l'actual.

Després de cert temps de consolidació del projecte, Miops han aconseguit oferir un directe fresc i natural que, tot i que admeten que a vegades han de remar fort per aixecar l'ambient, acaba fent moure el cul. Dídac Azuaza, a la guitarra, defineix el grup i els seus concerts com a “únic”. Tots els entrevistats admeten que el difícil procés de perdre la vergonya a l'escenari ha sigut la clau per crear l'ambient festiu que desprenen les seves actuacions.

“Per mi, pujar a l'escenari és com una teràpia”, comen-

ta Balaguer. “Un, dos, tres Miops!” és l'arenga que criden abans de sortir a actuar. “Els principis dels bolos a vegades són freds –explica Rovira–, i és molt important anar picant pedra des del minut zero”. Recorden amb gràcia concerts amb públics difícils, com una actuació privada en una empresa d'enginyers de Barcelona on els oients van passar de quasi ni ballar a tocar els instruments de la banda.

En ser preguntats sobre com s'organitza un grup amb vuit integrants la resposta és unànime: “compromís”. Però no un compromís professional ni contractual, sinó personal i d'amistat. “No deixem de ser un grup d'amics, intentem tenir bon rotllo i, sobretot, escoltar-nos molt”, explica Balaguer. “Els nostres assajos són com estar en un bar amb els col·legues, fotem animalades, toquem coses que no hem de tocar...”, detalla Rovira.

El concert estrella d'aquest estiu, i de tota la seva trajectòria, ha sigut el del Parc Municipal de Moia per la Festa Major. “Vaig notar un sentiment de compromís i responsabilitat, estava nerviós de debò”, confessa Balaguer. L'actuació de Miops com a teloners de Figa Flawas va ser tot un èxit i va fer vibrar a centenars de persones, moltes d'elles cares conegudes dels integrants.

El 2025 es preveu per a Miops com un any ple de concerts amb un directe nou i actualitzat, però que mantindrà la mateixa essència. “L'any passat començàvem a tancar concerts a l'abril, i aquest any ja en tenim algun de programat”, explica Balaguer, que confirma l'auge del grup del Moianès. Un dels canvis serà la incorporació de més música catalana, restant importància als grans *hits* internacionals. Sobre cançons pròpies i un àlbum, asseguren que ara mateix no hi estan treballant, però confien que tard o d'hora arribarà.

L'Estany convida a “respirar” romànic

L'Estany

L'Estany ha donat a conèixer aquest octubre l'art romànic de què pot presumir gràcies a la joia que representa el claustre del Monestir. A principis de mes hi va portar a terme una conferència el periodista i divulgador Joan Pau Inarejos, molt conegut a les xarxes (@romaniccatala) pels seus populars mems, i també hi hagut tallers de brodatge creatiu a càrrec d'Alejandra Moschini.

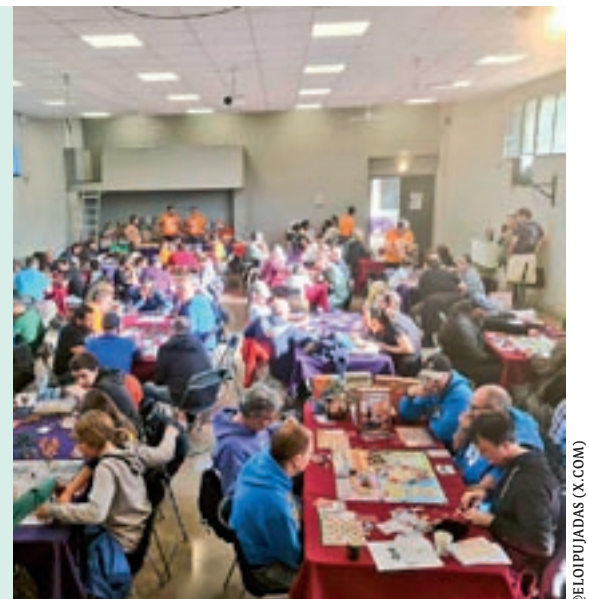

AJUNTAMENT DE L'ESTANY

Calders Juga torna a fer ple absolut

Calders

La 3a edició de la fira Calders Juga va tornar a fer ple el cap de setmana passat, excel·lent en l'objectiu de donar a conèixer els jocs de taula des d'una “perspectiva independent, catalana i rural”. Era novetat d'aquest any, de fet, l'oferta de jocs de rol en català, així com una zona de prototips. L'epicentre va ser el Casal, però hi va haver també activitats en espais tan singulars com l'antiga fàbrica tèxtil.

@ELOI PUJADAS (X.COM)

Tanca el molí de Cal Manons

En jubilar-se Josep i Pilar Fañé, s'acaba un dels últims negocis centenaris del Moianès

Castellterçol

Griselda Guiteras

Aquest setembre ha tancat portes el molí de Cal Manons, un dels últims establiments històrics de Castellterçol. S'han jubilat, primer en Josep Fañé i ara la seva germana Pilar, i el negoci ja no té més continuïtat. Durant dècades, Cal Manons va subministrar pinsos pel bestiar i productes agrícoles a la majoria de masos de la zona. Amb la crisi de la pagesia, s'havia anat reconvertint i en els últims anys funcionava com a agrotiga. Durant anys, però, el molí ha funcionat com a espai de trobada de la gent del sector i també com a punt de venda de productes del territori.

Cal Manons ha sigut un negoci centenari i compartit per tres generacions. El va fundar en Jaume Fañé, a principis de segle XX. "L'avi va començar a tragar cendra cap a Barcelona. La portava a l'Hospital Clínic i a Sant Pau, on, mesclada amb aigua bullent, servia per desinfectar llençols", expliquen la Pilar i en Josep. "De tornada portava bacallà, sucre, plàtans o altres aliments que després venia l'àvia Montserrat a una petita botiga que tenien al carrer de Baix." Dels carros van passar als petits camionets, i al transport de la cendra se li va afegir el carbó i la llenya que cremaven als forns i presons de Barcelona.

L'any 1944, amb els pares ja morts, en Ton i en Ramon

Pilar i Josep Fañé entre fotografies històriques i llibres de comptes de Cal Manons. A la dreta, la façana

Fañé li van donar el tomb al negoci comprant l'antiga taverna del Brinco, a la plaça Tresserras. "Era un bar on s'hi podia ballar i fer 'el tanto'. El solien freqüentar gent de diners que passaven l'estiu a Castellterçol o feien cures de salut i s'allotjaven a l'hotel de Cal Prudenci". Els Fañé van desmuntar l'escenari i els taulells de la taverna i van instal·lar un 'molino para piensos', tal com descriu el document del 31 d'octubre de 1944 que encara conserva la família. En plena postguerra les cases de pagès es recuperaven com podien i aconseguir subministres no era fàcil. "Aquí només es cultivava blat i ordi. I si volies

"Ha sigut un negoci en constant evolució, pensant en els pagesos"

un bon pinso s'havia de mesclar amb soja, blat de moro, garrofes, pèsols. Ho anàvem a buscar al port de Barcelona o arribava amb tren des de diferents províncies. Els pagesos ens portaven el seu gra a moldre i aquí els hi fèiem les barreges", explica en Josep. Pinso, patates de llavor, polpa de remolatxa per millorar el rendiment lleter de les

vaques, adobs per als horts, més endavant planter, pollets i conills per engreixar. Cal Manons es va tornar imprescindible "perquè repartíem a tots els masos, però també a moltes famílies del poble. La gent tenia un porc a casa, quatre conills o gallines. Fins i tot les monges de la residència o de Puig d'Olena tenien bestiar pel consum propi". La Pilar ensenyava un llibre de comptes de l'any 1956, escrit minuciosament pel seu pare, en Ton. Hi figuren 453 clients, cadascun amb el nom, el mot de la casa, els productes comprats i deixats a deure, i els pagaments fets. "Cada pagès tenia una llibreta petita on s'hi escrivien els mateixos

conceptes. Molts solien venir diumenges, després de missa, a passar comptes." I ho aprofitaven per carregar subministres i fer una mica de vida social. "Sovint fèiem de banc, fiàvem molt. Perquè els pagesos remenaven poquíssims diners. Nosaltres els avançàvem la llavor, l'adob, els pinsos, a canvi que quan fessin la collita ens ho paguessin amb gra. Si la collita era bona, funcionava. Però si no... més d'un ens va aixecar la camisa", explica en Josep.

Cal Manons es va anar transformant al mateix temps que el sector agrícola. Primer ampliant estocs i posant granges d'engreix pròpies. Després adaptant-se a declivi de la pagesia de subsistència. "Es veia a venir", explica en Josep "Quan a partir dels anys seixanta es mecanitza el camp i als vuitanta creixen gran empreses com Terradellas o la Cooperativa de Guissona. Era impossible competir-hi." La legislació europea, sanitària i fiscal, acaba de reblar el clau i el petit pagès es va extingint. El negoci es readapta, un cop més, i es va transformant en agrotiga. "Fa tristesa tancar, perquè tota la família -avis, pares, tiets i cosins- hi hem treballat molt a gust, al molí. Però també moltes hores. Aquí no hem tancat mai per vacances", diu la Pilar. "Però mira..." diu assenyalant al capdamunt de la façana, on hi ha la figura de Sant Antoni Abat. "Els Fañé sempre hem estat molt lligats al Gremi de Traginers i, durant la vigília i el dia del patró, el 17 de gener, la figura s'il·lumina. A nosaltres l'edat ens fa plegar, però el llum de Sant Antoni sempre estarà encès. Ja ho posarem escrit per herència, si cal!"

Relleu de forners al capdavant de Ca la Ramona

El forn moianès Cal Bou es fa càrrec del de Castellterçol

Castellterçol

Griselda Guiteras

El forn Cal Bou, de Moià, ha expandit negoci i des del mes de juliol ha reobert Ca la Ramona, un altre establiment molt popular del poble veí, Castellterçol. Segons Xavi Crivillés, propietari de l'històric forn moianès "ha sigut una qüestió d'oportunitat. Al mes de maig vaig saber que Ca la Ramona s'havia tancat. Les anteriors responsables ja estaven desmuntant maquinària i amb un parell de dies vaig prendre la decisió de quedar-me'l jo." Els Crivillés ja

Xavi Crivillés rere el taulell del recuperat forn Ca la Ramona

haviem regentat simultàniament el forn de Moià i una petita botiga a l'Estany, però generava poc i van decidir no continuar-la. Aquesta vegada l'aposta és diferent "perquè és un dels millors forns del Moianès, per instal·lacions, situació i volum de població", diu Crivillés.

Ca la Ramona el van obrir el forner Antonio Rodríguez i la seva dona, Ramona Baño, el 1984. El van fer funcionar en dos locals diferents de la plaça Vella de Castellterçol fins el 2021, quan es van jubilar. Durant aquests últims tres anys havia estat a mans de dues sòcies. Crivillés va tornar a obrir portes al juliol passat. "Hem equipat millor la rebotiga i repintat la zona de taulells. Ens falta acabar de decorar l'espai de degustació. També m'haig de plantejar què fer amb l'obrador. Falten algunes màquines i espai de fred. La qüestió és

fer-lo operatiu i treure-li rendiment." El pa encara es produeix al forn de Moià, per un tema de practicitat i costos, assegura Crivillés. Però en els propers mesos ja es podria començar a elaborar productes de brioixeria i pastisseria a Castellterçol.

L'escull de ser un comerciant de Moià que obre negoci a Castellterçol -pobles històricament rivals- ja s'ha superat, comenta mig en broma el forner. "Ja teníem clients d'abans, que ara ens tenen més a prop. I n'hem fet de nous. Estem contents amb l'arrencada", diu Crivillés. "Fer un forn circular, on s'elabora i es ven, és costós, avui en dia. I més quan t'has d'adaptar a les modes tan canviants del menjar." Bona notícia per al Moianès que un dels principals forns de la comarca torni a estar actiu, doncs.

PATRIMONI I CAPITAL NATURAL: ELS GEGANTS PREHISTÒRICS DE MOIÀ (35)

SEBASTIÀ RENOM

Els gegants prehistòrics de Moià, en imatges de l'any 2023. A la dreta, el gegantó, el Grony, i la gerra de terrissa neolítica que replica la trobada a les coves del Toll l'any 1952

Els més antics de tots els temps

A Moià hi ha, a banda dels Gegants Reis, la parella de prehistòrics. S'inspiren en troballes a les Coves del Toll

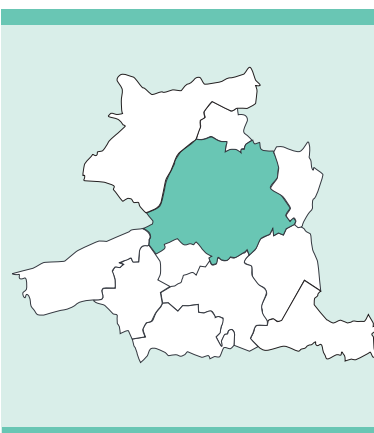
Moià

Jordi Gibert

Moià celebra aquest any el 75è aniversari de l'inici de les excavacions arqueològiques a les Coves del Toll, amb unes campanyes que sobretot els últims temps han posat al descobert grans troballes, entre les quals restes humanes neandertals i elements que ajuden a comprendre millor el seu pas per casa nostra.

Durant la primera dècada del segle XXI, la colla gegantera de Moià va tenir molt clar que el Parc es convertiria en un element clau per al poble, i que ajudaria a donar conèixer el nom de la capital del Moianès arreu del món. Per aquest motiu, quan van optar a crear una nova parella de gegants i, així, preservar els Reis de Moià, es va apostar per uns de prehistòrics.

El duet va ser batejat amb els noms de les coves més importants del parc arqueològic, el Toll i la Teixonera. I tant l'un com l'altre s'inspiraven en elements arqueo-

Els gegants prehistòrics

SITUACIÓ

Moià

QUAN SURTEN?

Ballen a les sortides a fora de la colla gegantera de Moià, a més a més d'espectacles especials de l'univers geganter

lògics trobats al mateix jaciment. L'home és un individu robust, no gaire alt per ser a un gegant, agafant de model un individu localitzat en un enterrament a la cova. La seva indumentària està feta de pells de conill i de vaca, i a més a més va equipat amb armes i estris de caça. La Teixonera representa una dona més jove, pagesa i ramadera, i una mica més avançada en el temps que en Toll, ja que porta una gerra de terrissa neolítica. Un element que no es va triar per casualitat, sinó que és una rèplica de la que

Tenen atributs singulars, com cabells naturals o un ball propi, 'L'home de Cromanyó'

van trobar veïns del poble a les coves l'any 1952, l'episodi que va donar peu a descobrir-hi la presència de comunitats prehistòriques.

Una característica comuna

dels dos gegants és que porten cabells naturals, atribut que els confereix un aire més natural. Tant l'un com l'altre van ser construïts a Terrassa, al Taller Drac Petit, i per les mans de Jordi Grau.

Els gegants prehistòrics són actualment els encarregats de ballar a les sortides de la colla gegantera fora de Moià, mentre que els Gegants Reis actuen només en ocasions especials i a les festes del municipi. Des de la colla han creat un ball propi per a ells, "L'home de Cromanyó". En el transcurs dels seus 17 anys

de vida també han participat en diferents certàmens rellevants del món geganter, com el 2008, a l'espectacle *Història Gegant de Catalunya*; celebrat a Miravet; el 2013, quan van prendre part en la performance *Salts en el Temps* de la Fira del Món Geganter de Sallent, o el 2018, que van actuar a La Nit del Tararot de Tàrraga.

El Toll i la Teixonera tenen un acompanyant més menut, el Grony (batejat amb el nom d'una de les muntanyes emblemàtiques de Moià), el gegantó que porten els més petits de la colla. La seva vestimenta reproduïx l'estètica dels dos prehistòrics i representa el Nen de Moià, fent referència a una troballa arqueològica de l'any 2016, quan es va trobar a dins de les coves una dent que associaven amb un nen de 7 a 9 anys. Justament per això a en Grony n'hi falta una. El van construir el 2017 arran d'un curs que va fer Genís Soler, membre de la colla, al taller Ventura Hosta de Navata.

AGENDA

Dilluns 28 octubre

Castellterçol. Fem Salut. Espai Lúdic (Plaça dels Estudis). 15.30-16.30.

Moià. Club de lectura. Tertúlia literària sobre la novel·la *Els arbres de Percival Everett* amb el traductor Jordi Martín Lloret. Biblioteca de Moià. 19.30.

Dimarts 29 octubre

Castellterçol. Grup de dones. Escoles Velles. 16.00-17.30.

Moià. Llegir el teatre. *Vosaltres les bruixes* de Jan Vilanova Claudín, a càrrec d'Elvira Permanyer Sert. Biblioteca de Moià. 19.30.

Dimecres 30 octubre

Collsuspina. Gimnàstica i estiraments. Amb la Maritza. Casal de la Gent Gran. 15.30-16.30.

Moià. Llegir òpera. Conferència-audició sobre *La Bohème* de G. Puccini a càrrec d'Albert Ferrer, historiador de l'art i musicògraf. Biblioteca de Moià. 19.30.

Dijous 31 octubre

L'Estany. Pilates per a gent gran. Amb Nayara. Amb inscripció. El Cine. 9.30-10.30.

Castanyada popular. Castanyada, sopar i ball amb DJ Pere. Amb inscripció. El Cine. 21.00.

Dissabte 2 novembre

Castellterçol. Cinema terrorífic. Organitzat pels alumnes de 4t d'ESO per recaptació pel viatge de final de curs. 17.00, venda d'entrades. 17.30, sessió infantil. 20.00, sessió juvenil. Venda de crispetes i sopar terrorífic. Cal Recader.

L'Estany. Castanyada. De l'associació Gent Gran de l'Estany. Amb inscripció. El Cine. 13.30.

Granera. Reconstruïm la pedra seca. Taller i passejada. Amb inscripció. Casal-Punt d'informació. 10.30.

Santa Maria d'Oló. Taller d'art floral i vi. Lletra decorada amb flors seques i preservades de cultiu propi de La Camperola i degustació de vins del Cellar Sant Miquel d'Oló. Amb reserva. Cellar Sant Miquel d'Oló. 17.30-19.30.

Diumenge 3 novembre

Castellterçol. Espectacle *El petit univers*. Clown amb Marcel Gros per tota la família. Espai Escènic El Centru. 12.00.

Dilluns 4 novembre

Moià. Taller alfabetització digital. Grup 2. Amb inscripció. Can Carner. 9.15-12.30.

Dimarts 5 novembre

Moià. Taller alfabetització digital. Grup 2. Amb inscripció. Can Carner. 9.15-12.30.

Dimecres 6 novembre

Collsuspina. Bibliobús. Carrer Canigó. 11.00-13.30.

Moià. Taller alfabetització digital. Grup 2. Amb inscripció. Can Carner. 9.15-12.30.

Divendres 8 novembre

Calders. Taller lúdic per mantenir la ment desperta. Per majors de 65 anys. Amb inscripció. Centre cultural Néstor Almedros. 15.30.

L'Estany. Taller lúdic per mantenir la ment desperta. Per majors de 65 anys. Amb inscripció. Casal de la Gent Gran. 09.30.

Santa Maria d'Oló. Oló de Lletres. Inauguració d'Oló de lletres amb l'escriptor Joan-Lluís Lluís i la xerrada "Foc, llengua i ficció. Una aventura dels orígens". Venda de llibres amb Cal Cisteller de Navàs i brindis amb vins locals. Espai Hemalosa. 20.00.

Dissabte 9 novembre

Sant Quirze Safaja. Dones i

esport (2). Iniciació al tennis taula amb Carmen Miranda. Sessió 1: 10.00-11.30. Sessió 2: 11.45-13.15. Amb inscripció. Centre Cívic Parc de l'Aigua.

Santa Maria d'Oló. Oló de Lletres. 10.00, caminada literària amb Carme Carrera i Marta Julià, infantil i juvenil. 10.00, caminada literària amb Miracle Sala i altres, adults. 12.00, mitologia del vi, es recomana inscripció, Cellar Sant Miquel d'Oló. 16.00-19.00, paradeta de llibres per la canalla de El Petit Tresor de Vic i paradeta de llibres del grup Qwerty. 17.00, taller de lectura i proposta plàstica "L'Agus i els monstres Bitmax & Co i Copons & Fortuny visiten les llibreries". 17.00, criatures fantàstiques a la literatura catalana amb Virgínia Palomo. 19.00, presentacions llapec de llibres de km 0. 20.00, sopar popular i vins locals, plaça Catalunya. 22.00, concert de Sergi Carbonell. Espai Hemalosa.

Diumenge 10 novembre

Moià. Espectacle *Les aventures del Lleó Vergonyós*. Amb El Pot Petit. Espai Cultural Les Faixes. 18.00.

Santa Maria d'Oló. Oló de Lletres. 11.00, presentació del llibre *Mitologia dels Països Catalans* de Daniel Rangil i Laia Baldevey amb Cristòfol Jiménez. 12.00, col·loqui sobre literatura i mitologia catalana de mar i muntanya amb els autors Pep Coll i Miquel Martín

i venda de llibres amb Cal Cisteller de Navàs. 17.00, *El comte Arnau, vida i mort abans del mite* a partir del text de Josep M. de Sagarra i cafè i teatre amb Grup Escènic d'Oló. Espai Hemalosa.

Dilluns 11 novembre

Moià. Taller alfabetització digital. Grup 2. Amb inscripció. Can Carner. 9.15-12.30.

Dimarts 12 novembre

Moià. Taller alfabetització digital. Grup 2. Amb inscripció. Can Carner. 9.15-12.30.

Dijous 14 novembre

Moià. Usos del certificat digital. Amb inscripció. Can Carner. 16.00-18.00.

Divendres 15 novembre

Collsuspina. Classes de defensa personal. JiuJitsu amb en Santi, del Club Judo Moià. Amb inscripció. De 12 a 16 anys: 17.00-18.30. +17 anys: 18.30-20.00. Local Social Ramón Cabanas.

Dissabte 16 novembre

Castellterçol. Taller de creences limitants. Amb Mireia Calmet. Amb inscripció. Cal Recader. 18.00-20.00.

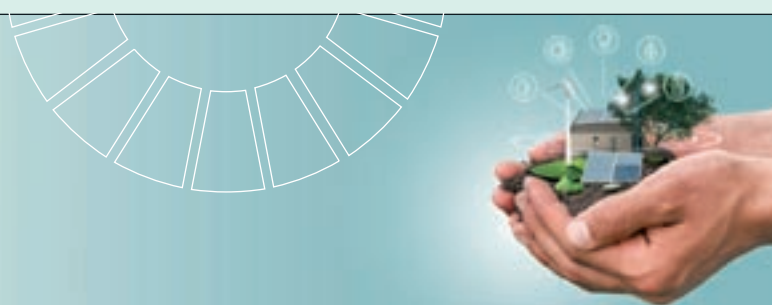
Diumenge 17 novembre

Castellcir. Caminada per Castellcir. Plaça de l'Era. 9.00-12.00.

EL 9 MON

Cada últim dilluns de cada mes

MONOGRÀFIC ESPECIAL
SOSTENIBILITAT
I EMERGÈNCIA
CLIMÀTICA

Accediu al contingut prèmium d'el9nou.cat

Si sou subscriptors d'EL 9 NOU registreu-vos a el9nou.cat

Si encara no en sou, feu-vos-en entrant a el9nou.cat/subscriure

EL 9 NOU.CAT

EL9TV.CAT / EL9FM.CAT / MES9.CAT

AGENDA DE NOVEMBRE A CASTELLCIR

01/11/24

Taller lúdic per mantenir la ment desperta. Cada divendres, a les 11.30 h.

Missa de Tots Sants, amb música. A l'Església de Sant Andreu, a les 16.00 h.

07/11/24

Bibliobús. Davant el Casal, de les 11.30 a 14.00 h.

09/11/24

Tonificació muscular. Camp de futbol. De 10.00 a 12.00 h.

13/11/24

Recollida de voluminosos. Davant del domicili.

Del 16 al 17

Festa Viu l'Ecomuseu i

30 anys del Consorci del Moianès.

Del 16 al 24

Setmana Europea de la Prevenció de Residus.

17/11/24

Caminada per l'entorn de Castellcir. A les 09.00 h.

21/11/24

Bibliobús. Davant el Casal, de les 11.30 a 14.00 h.

23/11/24

Sortida del GREC a Falset, el Priorat. Sortida en autocar davant del Casal, a les 07.00 h.

25/11/24

Visita del Caixer mòbil. De 12.10 a les 12.30 h.

27/11/24

Recollida de voluminosos.

30/11/24

Missa. A l'Església de Sant Andreu, a les 09.30 h. A continuació... **música i xocolatada.**

Arrossada popular. Al Casal, a partir de les 13.30 h.

Espectacle, a càrrec de l'Esbart Rosa d'Abril, a partir de les 16.00 h.

“El tatuatge és dels pocs oficis en què el client no té sempre la raó”

Una adolescent amb una màquina de tatuatge, i molts amics disposats a deixar-se tatuar per algú sense experiència.

Hi ha històries amb un principi rocambolesc, però amb un final feliç. Aquesta és la de la moianesa Laura Gómez, coneguda també com a Medea pel seu nom artístic. Ha aconseguit consolidar-se com a tatuadora professional amb un estil propi i diferenciat, en un ofici que li permet expressar les seves inquietuds a través de la pell dels altres.

Amb formació universitària com a traductora, una etapa infructuosa de cerca de feina la va portar a treballar en una botiga de material de tatuatge. Lluny d'utilitzar les agulles, la seva feina era gestionar-ne la venda. Allà, les ensenyances del seu cap, un erudit del món del tatuatge, van despertar en Gómez un interès més profund per l'ofici. Amb poca experiència i amb mals hàbits adquirits de l'aprenentatge autodidàctic, va començar a tatuar i a formar-se.

En la majoria dels oficis artesans, un professional es forma a base de prova i error. El tatuatge segueix els mateixos postulats, amb la peculiaritat que aquests errors queden plasmatats per sempre en alguna part del cos d'algú. Lluny de practicar en pell de porc o sintètiques, Gómez va tenir la sort de comptar amb molts amics amb ganes de tatuar-se, però sense diners per fer-ho; el blanc perfecte per a una tatuadora novell. Somriu quan explica que els prometia arreglar-los-els quan n'hagués après, però admet que, per ara, ningú li ho ha reclamat.

El seu estil actual es basa en el tradicional americà, també anomenat Old School, que prové dels tatuatges que es van fer els mariners americans dels anys cinquanta en entrar en contacte amb la cultura japonesa. Tot i ser un estil molt purista i que ha evolucionat poc, Medea s'esforça a reinterpretar-lo. Hi afegeix nous

LAURA GÓMEZ, tatuadora professional

Coneguda com a @medeatattoo a Instagram, Laura Gómez s'ha consolidat en el món del tatuatge amb un estil diferenciat. Traductora de formació, n'ha après per compte propi i ara viatja per tot l'Estat.

elements per buscar diferents significats i representacions. També utilitza colors fúcsies, turqueses i liles que surten de la paleta tradicional i doten els dissenys de vitalitat.

La inspiració pels seus dibuixos, i posteriors tatuatges, neix de les altres passions de Gómez: la lectura, la música, el cinema i altres disciplines artístiques. “Descobrir un grup de música que m'agradi em pot fer entrar en una zona inspirativa molt potent”, comenta. La tatuadora considera “un regal” dedicar-se plenament al tatuatge i poder conciliar la feina amb temps per dedicar a activitats que la fan feliç i evolucionar com a persona i professional.

Quant a la relació amb els clients, Medea advoca per una gran responsabilitat del tatuador a l'hora d'explicar tot el que comporta un tatuatge. Tatuador i client han de posar-se d'acord en el disseny, la dimensió i la zona del cos on es farà el tatuatge. En aquest procés, el professional ha d'assessorar i guiar, ja que qui es posa a les seves mans pot tenir idees difícils de materialitzar. “El tatuatge és dels pocs oficis on el client no té sempre la raó”, comenta Gómez. La moianesa s'enorgulleix d'aconseguir teixir una gran connexió amb la majoria de tatuats, amb què crea un moment únic que la persona recordarà tota la seva vida.

Somnia a poder viure únicament dels seus dissenys, però no tindria cap problema a continuar tatuant tota la seva vida, tot i que és una feina més física del que pot arribar a semblar. “No hi ha hagut mai un cap de setmana en què no volgués que arribés el dilluns per anar a treballar. Al revés, molts dies espero els dilluns amb ganes”, sentència Gómez conscient de la seva sort.

Guillem Soler

TEMPS ERA TEMPS

Granera

Totes dues imatges documenten l'estat en què es trobava el castell de Granera i la vista que es tenia justament des de dalt el castell abans de la Guerra Civil. Les fotos les va disparar Joan Cubells el 1932 i es conserven a l'arxiu fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya. Cubells va participar amb treballs com aquests en l'*Estudi de la masia catalana*, un projecte ideat per l'industrial i mecenes Rafael Patxot. La tasca va arrencar el 1923 i es va estroncar el 1936.

